

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Інститут філології

Кафедра романо-германської філології та перекладу з німецької мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Перший проректор
Іщенко Н.М.

“__” _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ»
(нормативна навчальна дисципліна)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Спеціальність 221 Стоматологія
Галузь знань 22 Охорона здоров'я
Освітня кваліфікація: Магістр стоматології

Розробник	Водяна Л.В.	_____
Завідувач кафедри розробника	Гончаренко Л.О.	_____
Гарант освітньої програми	Єлінська А.М.	_____
Директор інституту	Грищенко Г.В.	_____
Начальник НМВ	Алексєєва А.О.	_____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Латинська мова та медична термінологія	
Галузь знань	22 Охорона здоров'я	
Спеціальність	221 Стоматологія	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Стоматологія	
Рівень вищої освіти	Магістр	
Статус дисципліни	Нормативна	
Курс навчання	1-й	
Навчальний рік	2022-2023	
Номери семестрів:	Денна форма	Заочна форма
	1-й	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити /90 годин	
Структура курсу: – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	32 год.	
	58 год.	
Відсоток аудиторного навантаження	36%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)		
Форма підсумкового контролю	1-й семестр – диф. залік	

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Латинська мова – це дисципліна, що ґрунтується на вивченні рецептури, анатомії, ботанічної номенклатури, хімічної номенклатури, клінічної термінології. Програма передбачає засвоєння студентами правил утворення назв діагнозів, спеціальних термінів та номенклатурних найменувань, засвоєння певного об'єму лексики анатомічної термінології, принципів словотворення й основних греко-латинських словотвірних елементів, що вживаються в анатомо-гістологічних, фармацевтичних та клінічних термінах.

Особлива увага в процесі навчання приділяється професійній грамотності: правопис слів та терміноелементів грецького походження. Передбачається ознайомлення студентів з медичною та фармацевтичною термінологією, що представлена у відповідних міжнародних номенклатурах (анатомічна, біологічна).

Дисципліна «Латинська мова» є нормативною.

Робоча програма дисципліни розроблена на підставі освітньої професійної програми «**Стоматологія**» галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності **221 Стоматологія**. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є фонетика, граматики та латинськомовна термінологія (анатомо-гістологічна, фармацевтична та клінічна).

Міждисциплінарні зв'язки: латинська мова та медична термінологія як навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні рецептури, анатомії, ботанічної номенклатури, фармакології, ботаніки, фармакогнозії, дисциплін медико-біологічного циклу, хімічної номенклатури, клінічної термінології та інтегрується з цими дисциплінами.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія» є опанування та засвоєння міжнародної латинськомовної термінології (анатомо-гістологічної, фармацевтичної та клінічної) з елементами нормативної граматики латинської мови для формування практичних навичок спеціальної компетентності, яка необхідна для роботи за спеціальністю «Стоматологія». Кінцевою метою є грамотне використання греко-латинських анатомо-гістологічних, фармацевтичних та клінічних термінів в практичній діяльності фахівця..

Основними завданнями вивчення дисципліни «Латинська мова» є набуття студентами необхідних знань з фонетики; формування у студентів теоретичних знань про систему і структуру латинської мови, її основні морфологічні категорії та граматичні форми; принципів утворення номенклатурних назв та термінів у ботанічній, фармакогностичній, хімічній номенклатурах та у номенклатурі лікарських засобів; перекладати з латинської мови українською та з української латинською діагнози та клінічні терміни, прості фрази; перекладати без словника з латинської мови українською та з української рецепти у повній та скороченій формах будь-якого рівня складності, а також прості речення; навчитись аналізувати

терміоеlementи і грецькі дублети; знати 1000 лексичних одиниць та основних словотворчих елементів, що використовуються у назвах клінічних термінах; вивчити біля 70-80 крилатих латинських виразів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

- ЗНАТИ:

- основи латинської граматики;
- лексичний мінімум з анатомічної термінології;
- грецькі словотворчі елементи, найбільш необхідні для розуміння клінічної термінології;
- принципи утворення складених анатомічних термінів;
- структуру клінічних термінів; - латинські медичні вирази та афоризми
- напам'ять фахову термінологію та латинські сентенції, необхідний мінімум яких визначається програмою;
- 70-80 крилатих латинських виразів, клінічних ідіом;
- 1000 лексичних одиниць та основних словотворчих елементів.

ВМІТИ:

- правильно читати латинською мовою;
- перекладати прості медичні і загальні тексти;
- працювати зі словником та довідковою літературою;
- розуміти інформацію в різних її аспектах до рівня концептуально значущого та активно оперувати нею в професійній та науковій діяльності;
- грамотно використовувати принципи створення тексту (з латинськими вкрапленнями);
- правильно вживати латинські анатомічні та клінічні терміни, написати рецепт, тощо;
- адекватно використовувати лексичний мінімум з анатомічної термінології;
- розуміти виникнення грецьких словотворчих елементів, найбільш необхідних для розуміння клінічної термінології та оперування ними;
- використовувати принципи утворення складених анатомічних термінів в усному та письмовому комунікативному процесі та професійній діяльності;
- розуміти структуру клінічних термінів і коректно ними оперувати;
- коректно та своєчасно використовувати латинські медичні вирази та афоризми.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у освітній програмі «Стоматологія»). Згідно з вимогами освітньої програми дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- інтегральна:

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- **загальні** (відповідає загальним компетентностям ОП «Стоматологія» ЗК 1, 3, 5, 6, 7, 16,17):

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК-5. Здатність спілкуватися англійською мовою.

ЗК-6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-16. Здатність до вибору стратегії спілкування.

ЗК-17. Навички міжособистісної взаємодії.

- **фахові** (відповідає фаховим компетентностям ОП «Стоматологія» ЗК 1, 14, 15):

ФК-1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.

ФК-14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

ФК-15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації

2.5. Результати навчання:

– *Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна* (відповідає програмним результатам навчання ОП «Стоматологія» ПРН 14, 18, 19)

- Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій (ПРН 14).
- Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень (ПРН 18).
- Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності (ПРН 19).

Конкретні цілі:

Вивчення курсу спрямоване на засвоєння теоретичних та практичних знань, сформувати фахові компетентності із латинської мови та загальні компетентності з метою їх подальшого використання при вивченні професійно-орієнтованих програм: анатомія людини, клінічна анатомія та оперативна хірургія, фармакологія :

- Сформувати навички читання і вимови латинських букв та буквосполучень, які закріплюються протягом усього курсу навчання.

- Знати правила наголосу.

- Знати граматичні категорії дієслова. Вміти визначати основу та дієвідміну дієслів, утворювати та перекладати дієслівні форми 2-ої особи однини і множини наказового способу, 3-ої особи однини і множини дійсного способу теперішнього часу активного і пасивного станів.

- Знати системи дієслівних форм на прикладі лексики, що вживається в рецептурі.

- Знати граматичні категорії іменника, його словникову форму. Вміти визначати рід, основу та відміну іменників, відмінювати іменники I відміни, перекладати речення,

терміни та номенклатурні назви з неузгодженим означенням. Знати грецькі дублети та словотворчі елементи іменників I відміни і вміти виділяти їх клінічній термінології. Вміти написати словникову форму грецьких іменників I відміни. Знати керування прийменників.

- Знати іменники II відміни, а саме: словникову форму іменників II відміни, винятки з правил про рід, вміти відмінювати іменники II відміни. Знати грецькі дублети і словотворчі елементи іменників II відміни і вміти виділяти їх у клінічній термінології. Фразеологічні медичні вирази.

- Знати структуру рецепта. Вміти грамотно писати рецепт. Знати правила виписування рецептів.

- Знати граматичні категорії прикметника. Вміти розрізняти групи прикметників, узгоджувати прикметники з іменниками. Знати фармацевтичну лексику прикметників I-ої групи. Знати грецькі дублети і словотворчі елементи прикметників I-II відмін і вміти виділяти їх у клінічній термінології.

- Вміти утворювати дієприкметники минулого часу пасивного стану та їх перекладати. Знати дієприкметникову лексику, що вживається у клінічній термінології.

- Знати іменники III відміни, словникову форму іменників III відміни; визначати основу іменників.

- Вміти відмінювати та узгоджувати іменники III відміни з прикметниками I-II відмін;

- Знати грецькі дублети і словотворчі елементи іменників III відміни та вміти виділяти терміноелементи.

- Знати особливості іменників III відміни.

- Знати прикметники III відміни, словникову форму прикметників III відміни, вміти узгоджувати їх з іменниками, відмінювати та виділяти їх у клінічній термінології.

- Знати дієприкметник теперішнього часу активного стану, вміти узгоджувати та відмінювати з іменниками III відміни.

- Знати ступені порівняння прикметників, а також неправильні ступені порівняння прикметників. Вміти узгоджувати їх та відмінювати з іменниками III відміни. Знати особливості вживання ступенів порівняння прикметників у ботанічній номенклатурі.

- Знати іменники IV відміни, вміти відмінювати та узгоджувати їх із прикметниками.

- Знати грецькі дублети і словотворчі елементи IV відміни та вміти виділяти їх у клінічній термінології.

- Знати іменники V відміни, вміти відмінювати і узгоджувати їх із прикметниками.

- Вміти утворювати 3-ю особу однини та множини дієслів теперішнього часу умовного способу активного та пасивного станів (*praesens conjunctivi activi et passivi*), а також дієслова *fiō, fiēri*.

- Знати назви хімічних елементів, назви найуживаніших кислот. Знати принципи утворення назв оксидів, основ, солей, складних ефірів.

- Вміти утворювати та перекладати назви хімічних сполук.

- Вміти аналізувати структуру назв лікарських препаратів і вміти виділити в них словотворчі елементи.

- Знати числівник та вміти виділяти його у клінічній термінології.

- Знати прислівники та займенники, що вживаються в клінічній термінології та у рецептурі.

- Знати найважливіші рецептурні скорочення.

- Вміти оформляти рецепти на тверді, м'які та рідкі форми.
- Знати найуживанішу анатомічну термінологію.
- Знати структуру клінічних термінів.
- Знати найуживаніші грецькі кінцеві терміноелементи у клінічній термінології.
- Вміти перекладати найуживаніші клінічні терміни та діагнози.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Організація навчального процесу здійснюється за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС). Програма навчальної дисципліни складається з 2 блоків та 4 розділів.

БЛОК 1. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: ФОНЕТИЧНИЙ, ГРАМАТИЧНИЙ, ЛЕКСИЧНИЙ

РОЗДІЛИ:

1. Фонетика та її значення для оволодіння курсу «Латинська мова та медична термінологія».
2. Системне вивчення іменників III відміни і прикметників II групи як засіб побудови анатомо-гістологічних термінів. Системне вивчення іменників IV, V відміни. Ступені порівняння прикметників та прислівники. Дієслово. Дієприметники теперішнього і минулого часу

БЛОК 2. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

РОЗДІЛИ:

3. Рецептатура. Основи фармацевтичної термінології.
4. Клінічна термінологія.

БЛОК 1. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: ФОНЕТИЧНИЙ, ГРАМАТИЧНИЙ, ЛЕКСИЧНИЙ

Розділ 1. Фонетика та її значення для оволодіння курсу «Латинська мова та медична термінологія»

Тема 1. Предмет і задачі курсу «Латинська мова та медична термінологія».

Предмет курсу. Задачі курсу.

Стисла історія виникнення та формування латинської мови. Роль і значення в світі. Зв'язки з іншими мовами. Латина і романський світ.

Роль і значення в медицині та в сучасній комунікації та професійній діяльності.

Фонетика. Алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Диграфи. Буквосполучення.

Довгота і короткість складів. Довгі суфікси.

Наголос. Грецький алфавіт. Особливості. Вплив на латинську мову.

Особливості передачі деяких фонем грецькою мовою.

Тема 2. Поняття «науковий термін».

Походження і структура анатомічних термінів.

Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміна з різними типами означень.

Поняття про частини мовлення. Іменник (Nomen substantivum). Поняття словникова форма.

Словникова форма іменників п'яти відмін. Граматичні категорії. Система латинського іменника.

Поняття про узгоджене та неузгоджене означення. Неузгоджене означення. Схеми.

Тема 3. Іменники I – II відмін. Прикметник.

Латинські іменники I відміни. Іменники I грецької відміни. Лексика. Лексичний мінімум. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками I відміни. Найбільш вживані прийменники з Acc. і Abl.

Іменники II відміни латинської мови чоловічого і середнього родів. Іменники II грецької відміни. Особливості. Лексика. Лексичний мінімум. Принципи запису лексики, створення словників. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками II відміни.

Грамматичні категорії прикметника. Поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Системне вивчення прикметників I групи. Узгоджене означення. Система грецького прикметника (прикметники -os (azygos)).

Тема 4. Іменники III відміни.

Визначення основи, парадигми всіх родів, типи відмінювання. Приголосний тип. Чоловічий рід. Винятки щодо роду. Лексика. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни чоловічого роду.

Мішаний тип. Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Лексика. Лексичний мінімум. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни жіночого роду.

Голосний тип. Іменники середнього роду. Винятки щодо роду. Лексика. Знайомство зі словниками та довідковою літературою. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни середнього роду.

Розділ 2. Системне вивчення іменників III відміни і прикметників II групи як засіб побудови анатоμο-гістологічних термінів. Системне вивчення іменників IV, V відміни. Ступені порівняння прикметників та прислівники. Дієслово. Дієприкметники теперішнього і минулого часу

Тема 5. Особливості відмінювання іменників. Особливості відмінювання іменників грецького походження на -sis. Особливості відмінювання латинських слів типу febris та інших. Іменники III-ої грецької відміни. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду на -ma etc. Лексика. Сталі вирази.

Прикметники II групи. Лексика. Сталі вирази. Узгодження з іменниками I, II, III відмін. Використання прикметників грецького походження в анатомічній термінології. Словотвір. Лексика. Сталі вирази.

Тема 6. Система латинського дієслова. Грамматичні категорії. Словникова форма. Система грецького дієслова. Словотвір: терміноелементи, що походять від основ дієслів грецького походження. Лексика. Сталі вирази.

Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Вживання в анатомічній термінології. Дієприкметники минулого часу пасивної форми. Лексика. Сталі вирази. Форманти.

Тема 7. Вивчення іменників IV–V відміни. Утворення іменників четвертої відміни від основи супіна. Винятки. Лексика. Створення свого професійного словника. Сталі вирази.

Тема 8. Ступені порівняння прикметників в медичній термінології. Суплетивні та недостатні ступені порівняння. Система латинського прислівника. Ступені порівняння прислівників. Використання грецьких префіксів у анатомічній термінології. Лексика. Сталі вирази. Система латинського займенника. Загальна характеристика числівників. Кількісні та порядкові числівники. Використання займенників, прийменників та числівників у ролі префіксів.

БЛОК 2. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Розділ 3. Рецептатура. Основи фармацевтичної термінології

Тема 9. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на хімічний склад препарату: анатомічного характеру, фізіологічного характеру та фармакологічного характеру.

Тема 10. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів та сполук: Назви кислот. Назви солей. Назви оксидів. Назви основ, складних ефірів. Номенклатура органічної хімії тощо.

Тема 11. Дієслово в рецептурі. Наказовий спосіб. Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану. Умовний спосіб в рецептурі в рецептурі. Дієслово fio, fieri. Сталі рецептурні вирази з дієсловами.

Структура рецепта. Грамматична складова рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів.

Тема 12. Латинська номенклатура лікарських форм. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень. Виписування рецептів на

тверді лікарські форми.

Тема 13. Виписування рецептів на м'які лікарські форми. Практична активність. Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Практична активність. Узагальнення матеріалу самостійної роботи.

Розділ 4. Клінічна термінологія

Тема 14. Поняття «клінічний термін». Однослівні та багатослівні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою. Порівняння з іншими мовами. Словотвір. Греколатинські дублетні позначення органів, частин тіла. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням.

Тема 15. Греко-латинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Суфікси в клінічній термінології. Суфікси в клінічній термінології: -osis, -iasis, -ismus, -itis, -oma. Лексичний мінімум: греколатинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за допомогою суфіксів, за поданим значенням.

Тема 16. Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецьколатинські префікси. Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецько-латинські префікси та їхні прями та непрямі значення. Ознайомлення з прикладами вживання префіксів в клінічних термінах. Аналіз термінів.

Тема 17. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку. Лексичний мінімум: греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку. Особливості вживання деяких терміноелементів. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням.

Тема 18. Терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки. Лексичний мінімум: терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки. Особливості вживання деяких терміноелементів. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням.

Тема 19. Переклад діагнозів основних розділів медицини. Систематизація вивчення клінічної термінології. Морфологічна та синтаксична структура багатослівних клінічних термінів. Повторення лексичного матеріалу. Аналіз складних клінічних термінів. Утворення складних клінічних термінів. Переклад клінічних термінів з латинської мови на українську і навпаки. Вироблення навичок перекладу діагнозів основних розділів медицини.

Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС, в т.ч., індивідуальна
БЛОК 1. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ: ФОНЕТИЧНИЙ, ГРАМАТИЧНИЙ, ЛЕКСИЧНИЙ			
Розділ 1. Фонетика та її значення для оволодіння курсу «Латинська мова та медична термінологія»			
Тема 1. Предмет і задачі курсу «Латинська мова та медична термінологія». Предмет курсу. Задачі курсу. Стисла історія виникнення та формування латинської мови. Роль і значення в світі. Зв'язки з іншими мовами. Латина і романський світ. Роль і значення в медицині та в сучасній комунікації та професійній діяльності. Фонетика. Алфавіт. Класифікація голосних і приголосних. Дифтонги. Диграфи. Буквосполучення. Довгота і короткість складів. Довгі суфікси. Наголос. Грецький алфавіт. Особливості. Вплив на латинську мову. Особливості передачі деяких фонем грецькою мовою.		2	2

<p>Тема 2. Поняття «науковий термін».</p> <p>Походження і структура анатомічних термінів.</p> <p>Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміну з різними типами означень.</p> <p>Поняття про частини мовлення. Іменник (Nomen substantivum).</p> <p>Поняття словникова форма.</p> <p>Словникова форма іменників п'яти відмін. Граматичні категорії. Система латинського іменника.</p> <p>Поняття про узгоджене та неузгоджене означення.</p> <p>Неузгоджене означення. Схеми.</p>		2	2
<p>Тема 3. Іменники I-II відмін. Прикметник</p> <p>Іменники II відміни латинської мови чоловічого і середнього родів. Іменники II грецької відміни. Особливості. Лексика. Лексичний мінімум. Принципи запису лексики, створення словників. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками II відміни</p> <p>Латинські іменники I відміни. Іменники I грецької відміни. Лексика. Лексичний мінімум. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками I відміни. Найбільш вживані прийменники з Acc. і Abl.</p> <p>Граматичні категорії прикметника. Поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи. Системне вивчення прикметників I групи. Узгоджене означення. Система грецького прикметника (прикметники -os (azygos)).</p>		2	2
<p>Тема 4. Іменники III відміни. Мішаний тип. Голосний тип</p> <p>Визначення основи, парадигми всіх родів, типи відмінювання. Приголосний тип. Чоловічий рід. Винятки щодо роду. Лексика. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни чоловічого роду.</p> <p>Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Лексика. Лексичний мінімум. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни жіночого роду.</p> <p>Іменники середнього роду. Винятки щодо роду. Лексика. Знайомство зі словниками та довідковою літературою. Сталі вирази. Форманти. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни середнього роду.</p>		2	2
<p>Розділ 2. Системне вивчення іменників III відміни і прикметників II групи як засіб побудови анатомо-гістологічних термінів. Системне вивчення іменників IV, V відміни. Ступені порівняння прикметників та прислівники. Дієслово. Дієприметники теперішнього і минулого часу</p>			
<p>Тема 5. Особливості відмінювання іменників. Особливості відмінювання іменників грецького походження на -sis. Особливості відмінювання латинських слів типу febris та інших. Іменники III-ої грецької відміни. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду на -ma etc. Лексика. Сталі вирази.</p> <p>Прикметники II групи. Лексика. Сталі вирази. Узгодження з іменниками I, II, III відмін. Використання прикметників грецького походження в анатомічній термінології. Словотвір. Лексика. Сталі вирази.</p>			8
<p>Тема 6. Система латинського дієслова. Граматичні категорії. Словникова форма. Система грецького дієслова. Словотвір: терміноелементи, що походять від основ дієслів грецького походження. Лексика. Сталі вирази.</p>		2	2

Тема 7. Вивчення іменників IV–V відміни. Утворення іменників четвертої відміни від основи супіна. Винятки. Лексика. Створення свого професійного словника. Сталі вирази.			8
Тема 8. Ступені порівняння прикметників в медичній термінології. Суплетивні та недостатні ступені порівняння. Система латинського прислівника. Ступені порівняння прислівників. Використання грецьких префіксів у анатомічній термінології. Лексика. Сталі вирази. Система латинського займенника. Загальна характеристика числівників. Кількісні та порядкові числівники. Використання займенників, прийменників та числівників у ролі префіксів.	2		2
БЛОК 2. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ			
Розділ 3. Рецептатура. Основи фармацевтичної термінології			
Тема 9. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на хімічний склад препарату: анатомічного характеру, фізіологічного характеру та фармакологічного характеру.			2
Тема 10. Хімічна номенклатура. Назви хімічних елементів та сполук: Назви кислот. Назви солей. Назви оксидів. Назви основ, складних ефірів. Номенклатура органічної хімії тощо.	2		2
Тема 11. Дієслово в рецептурі. Наказовий спосіб. Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану. Умовний спосіб в рецептурі в рецептурі. Дієслово <i>fiо, fieri</i> . Сталі рецептурні вирази з дієсловами. Структура рецепта. Граматична складова рецептурної фрази. Оформлення латинської частини рецепта. Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів.	2		2
Тема 12. Латинська номенклатура лікарських форм. Додаткові написи в рецептах. Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. Скорочення в рецептах та читання скорочень. Виписування рецептів на тверді лікарські форми.	2		2
Тема 13. Виписування рецептів на м'які лікарські форми. Практична активність. Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Практична активність. Узагальнення матеріалу самостійної роботи.	2		2
Розділ 4. Клінічна термінологія			
Тема 14. Поняття «клінічний термін». Однослівні та багатослівні терміни. Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою. Порівняння з іншими мовами. Словотвір. Греколатинські дублетні позначення органів, частин тіла. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням		2	2
Тема 15. Греко-латинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. Суфікси в клінічній термінології. Суфікси в клінічній термінології: -osis, -iasis, -ismus, -itis, -oma. Лексичний мінімум: греколатинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань.		2	2

Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за допомогою суфіксів, за поданим значенням.			
Тема 16. Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецьколатинські префікси. Утворення клінічних термінів за допомогою префіксів. Частотні грецьколатинські префікси та їхні прямі та непрямі значення. Ознайомлення з прикладами вживання префіксів в клінічних термінах. Аналіз термінів.			10
Тема 17. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку. Лексичний мінімум: греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку. Особливості вживання деяких терміоелементів. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням		2	2
Тема 18. Терміоеlementи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки. Лексичний мінімум: терміоеlementи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки. Особливості вживання деяких терміоеlementів. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням.		2	2
Тема 19. Переклад діагнозів основних розділів медицини. Систематизація вивчення клінічної термінології. Морфологічна та синтаксична структура багатослівних клінічних термінів. Повторення лексичного матеріалу. Аналіз складних клінічних термінів. Утворення складних клінічних термінів. Переклад клінічних термінів з латинської мови на українську і навпаки. Вироблення навичок перекладу діагнозів основних розділів медицини.		2	2
Тема 20. ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА		2	
Разом за I семестр		32	58

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. План лекцій – не передбачено програмою

4.2. План практичних занять

№ з.п.	ТЕМА	Кількість год.
1	<p>Тема 1. Предмет і задачі курсу «Латинська мова та медична термінологія».</p> <p>1.Предмет курсу. 2.Задачі курсу. 3.Фонетика. Алфавіт. 4.Класифікація голосних і приголосних. 5.Дифтонги. Диграфи. Буквосполучення. 6. Довгота та короткість складу у латинській мові. 7. Правила наголошення у латинській мові</p>	2

2	<p>Тема 2. Поняття «науковий термін». Структура анатомо-гістологічних термінів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття «Науковий термін» 2. Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміну з різними типами означень. 3. Гімн 	2
3	<p>Тема 3. Іменники I-II відмін. Прикметник</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Латинські іменники I відміни. 2. Іменники I грецької відміни. 3. Лексика. Сталі вирази. Форманти. 4. Узгодження прикметників I групи з іменниками I відміни. 5. Найбільш вживані прийменники з Acc. і Abl.. 6. Іменники II відміни латинської мови чоловічого і середнього родів. 7. Іменники II грецької відміни. 8. Лексика. Сталі вирази. Форманти. 9. Узгодження прикметників I групи з іменниками II відміни 10. Граматичні категорії прикметника. Поділ на групи. 11. Узгоджене означення. 	2
4	<p>Тема 4. Іменники III відміни. Мішаний тип. Голосний тип</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення основи, парадигми всіх родів, типи відмінювання. 2. Приголосний тип. Чоловічий рід. Винятки щодо роду. 3. Лексика. Сталі вирази. Форманти. 4. Узгодження прикметників I групи з іменниками III відміни чоловічого роду. 5. Іменники жіночого роду III відміни. 1. Винятки щодо роду. 6. Іменники середнього роду. 7. Винятки щодо роду 	2
5	<p>Тема 6. Система латинського дієслова.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Граматичні категорії. 2. Словникова форма. 3. Система грецького дієслова. 4. Словотвір: терміоеlementи, що походять від основ дієслів грецького походження. Лексика. Сталі вирази 5. Дієприкметники теперішнього часу активного стану. 6. Вживання в анатомічній термінології. 7. Дієприкметники минулого часу пасивної форми. 	2
6	<p>Тема 8. Ступені порівняння прикметників в медичній термінології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суплетивні та недостатні ступені порівняння. 2. Система латинського прислівника. Ступені порівняння прислівників. 3. Використання грецьких префіксів у анатомічній термінології. 4. Лексика. Сталі вирази. 5. Система латинського займенника. 6. Загальна характеристика числівників. Кількісні та порядкові числівники. 7. Використання займенників, прийменників та числівників у ролі префіксів 	2
7	<p>Тема 10. Хімічна номенклатура.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назви хімічних елементів та сполук: 2. Назви кислот. 	2

	<ul style="list-style-type: none"> 3. Назви солей. 4. Назви оксидів. 5. Назви основ, складних ефірів. 6. Номенклатура органічної хімії тощо 	
8	<p>Тема 11. Дієслово в рецептурі.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.Наказовий спосіб. 2.Дійсний спосіб теперішнього часу активного і пасивного стану. 3.Умовний спосіб в рецептурі в рецептурі. Дієслово fio, fieri. 4.Сталі рецептурні вирази з дієсловами. 5.Рецепт. 6.Структура рецепта. 7.Граматична складова рецептурної фрази. 8.Оформлення латинської частини рецепта. 9.Моделі рецептурних приписів: розгорнуті і скорочені приписи рецептів 	2
9	<p>Тема 12. Латинська номенклатура лікарських форм.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.Додаткові написи в рецептах. 2.Деякі відомості про займенники, що вживаються в рецептах. 3.Скорочення в рецептах та читання скорочень. 4.Виписування рецептів на тверді лікарські форми 	2
10	<p>Тема 13. Виписування рецептів на м'які лікарські форми. Виписування рецептів на рідкі лікарські форми. Узагальнення матеріалу самостійної роботи.</p>	2
11	<p>Тема 14. Поняття «клінічний термін».</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.Однослівні та багатослівні терміни. 2.Структура термінів-комполітів латинською та українською мовою 	2
12	<p>Тема 15. Греко-латинські дублетні позначення органів, тканин;</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. 2. Суфікси в клінічній термінології. 3. Суфікси в клінічній термінології: -osis, -iasis, -ismus, -itis, -oma. 4. Лексичний мінімум: греколатинські дублетні позначення органів, тканин; терміноелементи, що означають патологічні відхилення органів, види оперативних втручань. 5. Пояснення значення клінічних термінів. Утворення клінічних термінів за допомогою суфіксів, за поданим значенням 	2
13	<p>Тема 17. Греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Лексичний мінімум: греко-латинські дублетні позначення органів, частин тіла, тканини, секретів, статі, віку. 2. Особливості вживання деяких терміноелементів. 3. Пояснення значення клінічних термінів. 4. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням 	2
14	<p>Тема 18. Терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки.</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Лексичний мінімум: терміноелементи, які означають різні фізичні якості, відношення та інші ознаки. 2. Особливості вживання деяких терміноелементів. Пояснення значення клінічних термінів. 3. Утворення клінічних термінів за відповідним значенням. 	2

15	Тема 19. Переклад діагнозів основних розділів медицини. 1. Систематизація вивчення клінічної термінології. 2. Морфологічна та синтаксична структура багатослівних клінічних термінів. 3. Повторення лексичного матеріалу. 4. Аналіз складних клінічних термінів. Утворення складних клінічних термінів. 5. Переклад клінічних термінів з латинської мови на українську і навпаки. 6. Вироблення навичок перекладу діагнозів основних розділів медицини..	2
16	ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА	2
	Всього годин практичних занять	32

4.3. Самостійна робота

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
		Деннаформа навчання	
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	29	Поточний контроль на практ. зан.
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять: Тема 5. Особливості відмінювання іменників. Прикметники II групи. 1. Особливості відмінювання іменників грецького походження на -sis. 2. Особливості відмінювання латинських слів типу febris та інших. Іменники III-ої грецької відміни. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду на -ma etc. Лексика. Сталі вирази. 3. Прикметники II групи. 4. Лексика. Сталі вирази. 5. Узгодження з іменниками I, II, III відмін. 6. Використання прикметників грецького походження в анатомічній термінології. 7. Словотвір. Лексика. Сталі вирази. Тема 7. Іменники IV–V відміни. 1. Утворення іменників четвертої відміни від основи супіна. Винятки. Лексика. 2. Створення свого професійного словника. Сталі вирази 3. Іменники V відміни. Особливості відмінювання Тема 9. Фармацевтичні частотні відрізки в назвах препаратів, які вказують на хімічний склад препарату. 1.Анатомічного характеру. 2. Фізіологічного характеру. 3. Фармакологічного характеру	29	Поточний контроль на практ. зан
	РАЗОМ	45	

Теми лабораторних занять – не заплановані.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ.

Для денної форми навчання **не заплановані**.

Нарахування балів за контрольну роботу та конвертація традиційних оцінок у бали

**оцінка відмінно – 42 бали,
оцінка добре – 36 балів,
оцінка задовільно – 30 балів,
у випадку відсутності засвоєння – „0” балів.**

Максимальна кількість, яку може набрати студент при виконанні контрольної роботи, дорівнює 42-37 бали, вона вираховується шляхом множення максимальної кількості балів на кількість завдань у роботі (1-6x3; 7-12x4). Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при виконанні контрольної роботи, вираховується шляхом множення мінімальної кількості балів на кількість завдань у роботі і вона відповідно становить 27 балів (1-6x2; 7-12x2,5).

Варіант 1

- 1. Поставити наголос, користуючись правилами довготи або короткості складу:
Xenophon, magister, amicitia, tenebrae, abdominalis, caninus, sulfurosus, fractura, squamula.**
- 2. Визначити відміну, граматичну форму, основу іменників, перекладіть:
prisma, venter, status, servitus, stadium**
- 3. Перекласти терміни латинською мовою за схемою S_N-S_G.:
Корінь зуба мудрості, ріг відростка, поверхня горбка (tuberculum, i n)**
- 4. Перекласти наступні терміни з прийменниками:
а) українською мовою:
per ligamenta lata, in ganglion, in sella, ex tunicis
б) латинською мовою:
у лівій щоці, між зубами, з пульпою, під широкою зв'язкою, без фіброзної субстанції**
- 5. Перекласти українською наступні терміни з прийменниками:
apud foramina sacralia anteriora cum margine posteriore uteri
arteriae gastricae breves majores bursa musculi latissimi dorsi
in phalangibus distalibus post arteriam muscularem**
- 6. Утворити клінічні терміни за допомогою грецьких терміноелементів:
Розріз верхньої щелепи
Захворювання нерву
Біль молочного зуба
Запалення піднебіння
Нав'язливий страх червоного**
- 7. Перекласти клінічні терміни, визначивши значення слотвірних елементів:
Androphobia**

Atrichia
Nosologia
neophilia,
platyspondylia.

8. Перекладіть:

Per nares in pulmones aerem inspiramus, per nares atque expiramus. Caput est region superior corporis humani. Anamnesis vitae et anamnesis morbi aegroti ad bonam diagnosim saepe necessarie sunt. Відкриті та закриті травми черепа призводять до важких хвороб. Хвороби нервової системи є різноманітні. Довгоголовий м'яз плеча має довгу та коротку головку.

9. Перекладіть вирази латинською мовою:

- a. Хронічне обструктивне захворювання нерву
- b. Запалення судин вірусної етимології
- c. Вроджена непрохідність
- d. Основний нітрат вісмуту
- e. Меланома шкіри

10. Допишіть частину терміну та перекладіть українсько мовою:

...dactylia, ...podia, ...morhus, pan..., iso..., geronto...

11. Перекладіть рецепт латинською мовою, запишіть повністю та у скороченій формі:

Візьми: Скипидару
Хлороформу по 15 мл
Метилсаліцилату 20 мл
Змішай, щоб утворився лінімент
Видай.
Познач:

12. Утворіть терміни з заданими значеннями: Tenon, ten (сухожилок):

Вчення про сухожилок, видалення сухожилка, закріплення сухожилка очних м'язів, розтин сухожилка, виділення сухожилка із рубців.

4.4. Забезпечення освітнього процесу.

Інструменти:

Наочні: демонстрація мультимедійних матеріалів

Практичні: вправи, діагнози, рецепти латинською мовою

Програмне забезпечення:

Інтеграція процесів планування, управління і контролю засвоєння знань з «Латинської мови та медичної термінології» обумовлена методичним забезпеченням навчального процесу:

1. Робоча програма з дисципліни.
2. Робочі тематичні плани практичних занять та СРС.
3. Методичні вказівки для студентів до практичних занять.
4. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів.
5. Інструктивно-методичні матеріали для поточного і підсумкового контролю знань (бази тестових завдань, перелік завдань для проведення контролю практичних навичок та теоретичних знань на практичних заняттях та підсумковому контролі).

6. Навчальна література, яка використовується при вивченні дисципліни.

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Питання до самопідготовки та контролю рівня знань

1. Латинський алфавіт, історія його виникнення.
2. Особливості читання голосних, приголосних та буквосполучень. Дифтонги та диграфи.
3. Правила наголосу. Поняття про довготу та короткість голосних.
4. Предмет та задачі дисципліни «Латинська мова та медична термінологія».
5. Поняття «науковий термін».
6. Структура анатомо-гістологічних термінів.
7. Структура та будова терміну.
8. Морфологічна і синтаксична структура дво- і кількаслівного анатомічного терміну з різними типами означень.
9. Інформативність словарної форми слова. Культура ведення словника.
10. Словарна форма слова та довідкова література. Типи словників.
11. Словотвір та його закономірності.
12. Походження анатомічних термінів.
13. Анатомічна номенклатура.
14. Механізм взаємодії мовних аспектів та побудова тексту.
15. Інформативність медичного терміну.
16. Медична термінологія в контексті сучасної наукової терміносистеми.
17. Двомовність медичної термінології, її витоки та сучасний стан.
18. Формулювання медичного діагнозу та опис засобів лікування.
19. Переклад назв діагнозів.
20. Структура діагнозу.
21. Структура багатослівного клінічного терміну.
22. Інформативність словотвірних елементів хімічної номенклатури.
23. Рецепт. Структура рецепту, латинська частина рецепту.
24. Основні правила та культура запису латинської частини рецепту.
25. Додаткові написи на рецепті.
26. Найважливіші рецептурні скорочення та принципи їх використання.
27. Уніфікація та розбіжність медичної термінології у вітчизняній та міжнародній медичній практиці (на прикладі назв деяких рідких лікарняних форм).
28. Дієслово. Граматичні категорії дієслова в латинській мові.
29. Утворення форм наказового способу однини та множини, їх застосування у рецептурі.
30. Утворення умовного способу дієслова. Особливості перекладу дієслів в умовному способі українською мовою та вживання їх у рецепті.
31. Дієслово *fiō, egi* та рецептурні формулювання з дієсловом *fiō, egi*.
32. Система іменника в латинській мові. Граматичні категорії іменника, визначення роду, основи, відміни, запис іменників у словник. П'ятьвідмін іменників.
33. Іменники I відміни. Іменники I грецької відміни.
34. Найбільш вживані прийменники з *Acc.* і *AbI.*
35. Іменники II відміни чоловічого і середнього родів. Іменники II грецької відміни.

36. Граматичні категорії прикметника, поділ на групи. Родові закінчення, визначення основи.
37. Системне вивчення прикметників I групи.
38. Система грецького прикметника. Прикметники грецького походження на os (azygos).
39. Іменники III відміни.
40. Прикметники II групи як засіб побудови анатоמו-гістологічних термінів.
41. Мішаний тип. Іменники жіночого роду III відміни. Винятки щодо роду. Іменники III-ої грецької відміни.
42. Особливості відмінювання іменників грецького походження на —sis, а також латинських слів типу febris і інші.
43. Особливості відмінювання деяких слів середнього роду на - ma etc.
44. Прикметники II групи. Лексика. Сталі вирази. Узгодження з іменниками I, II, III відміни.
45. Використання прикметників грецького походження в анатомічній термінології.
46. Іменники IV, V відміни.
47. Система латинського дієслова.
48. Система грецького дієслова.
49. Терміноелементи, що походять від основ дієслів грецького походження.
50. Дієприкметники теперішнього часу активного стану.
51. Дієприкметники минулого часу пасивної форми.
52. Ступені порівняння прикметників в медичній термінології.
53. Система латинського прислівника. Ступені порівняння прислівників.
54. Використання грецьких префіксів у анатомічній термінології.
55. Система латинського займенника.
56. Загальна характеристика числівників. Кількісні та порядкові числівники

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
Кафедра романо-германської філології та перекладу з
німецької мови

*Рівень вищої освіти: другий Магістерський
спеціальність підготовки 222 «Стоматологія»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
Дисципліна: Латинська мова та медична термінологія*

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

Розкрити питання (максимально оцінюється у 30 балів):

1. Поняття «науковий термін». Структура анатоמו-гістологічних термінів. Структура та будова терміну. *(15 балів)*.
2. Греко-латинські дублети прикметників I групи *(15 балів)*.

Практичні навички (максимально оцінюється у 50 балів)

1. Перекладіть українською мовою наступні латинські фрази медичного напрямку: Substantia costarum verarum et costarum spuriarum dura est. Etiam varias tunicam intimam, mediam, externam spectare debent. Omnis cellula ex cellula. *(10 балів)*.

2. Перекладіть латинською мовою, запишіть повністю та скорочено (**10 балів**)
Візьми: Кодеїну 0,1
Настою коріння алтеї 250 мл
Нашатирно-ганусових крапель 2 мл Сиропу цукрового 10 мл
Змішай, щоб утворився настій Видай.
Познач: По 1 столовій ложці 3 рази на день.
3. **Оформіть рецепт на: (максимально оцінюється у 20 балів)**
20 порошків в желатинових капсулах, кожний з яких складається з бромкамфори 0,1, сільфату хінідину 0,05
4. **Утворіть терміни із заданими значеннями: (10 балів):**
Nerv-,: розширення нерву, наука про захворювання нерву, запалення нерву, параліч нерву

Затверджено на засіданні кафедри романо-германської філології та німецького перекладу протокол № 2 від 16 лютого 2022р.

Завідувач кафедри _____ к.філол.н., доцент Л.О. Гончаренко

Викладач _____ к.філол.н., доцент Л.В. Водяна

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Положення про систему оцінювання навчальної діяльності студентів ЧНУ імені Петра Могили.

Оцінка за дисципліну визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю який проводиться під час екзамену (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Теоретичні знання – тестові завдання: тестовий контроль початкового рівня засвоєння матеріалу, розрахований на 5 хв.(4 тести з конкретного практичного заняття), комп'ютерне тестування, індивідуальне опитування, співбесіда, словникові диктанти, письмові роботи.

Практичні навички та уміння – самостійно виконувати лексичні та граматичні вправи, написання словникових диктантів (усний і письмовий контроль лексики, граматики; письмове конструювання фармацевтичних термінів як розвиток і закріплення практичних навичок з термінотворення та перекладу з рідної мови на латинську і навпаки).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється на основі теоретичних знань, практичних навичок та умінь.

Контроль самостійної роботи:

Бали за самостійну роботу студента нараховуються студентові лише при успішному її виконанні.

Контроль самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Теми, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контроль виноситься на підсумковий контроль.

Максимальна кількість балів за поточну діяльність студента – 140.

Студент може бути допущений до підсумкового контролю (екзамен), якщо він виконав усі види робіт, передбачених робочою навчальною програмою, відвідав усі навчальні заняття – практичні заняття, визначені календарно- тематичним планом кафедри, набрав загальну кількість балів при вивченні дисципліни не меншу, ніж мінімальна (**80 балів**).

Оцінювання поточної навчальної діяльності : Оцінювання поточної навчальної діяльності здійснюється на кожному практичному занятті за відповідною темою. При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 6 бальною шкалою.

Форми підсумкового контролю:

Теоретичні знання – система питань письмового та комп'ютерного тестування.

Практичні навички та уміння – вміти грамотно писати рецепт, знати правила виписування рецептів; правильно записувати латинською мовою фармацевтичні найменування, ботанічні назви, назви препаратів; здійснювати двобічний переклад кількох термінів.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при вивченні дисципліни, дорівнює 140 балів, вона вираховується шляхом множення кількості балів на кількість тем (21x4,45; 1x10,6); виконаною самостійною роботою (3x4) (I семестр) / 30-42 балів (підсумкова контрольна робота).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ПРИСВОЮВАНИХ СТУДЕНТАМ

№ за порядком	(поточна навчальна діяльність)	Максимальна кількість балів
		Денна форма
1	Заняття 1	5
2	Заняття 2	10
3	Заняття 3	5
4	Заняття 4	5
5	Заняття 5	5

6	Заняття 6	5
7	Заняття 7	5
8	Заняття 8	5
9	Заняття 9	5
10	Заняття 10	5
11	Заняття 11	5
12	Заняття 12	5
13	Заняття 13	5
14	Заняття 14	5
15	Заняття 15	5
16	Заняття 16	45
Разом		125
СРС		15
Разом за семестр		140
Залік		60
Разом сума балів		200

КРИТЕРІЇ ОЦІНОК ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ

1. На практичному занятті 5 - 4,1 балів студент отримує:
Виставляється, коли студент самостійно, грамотно і послідовно, зізнанням методики, виконав практичну роботу, правильно застосовуючи наукові терміни та поняття.
2. 4-3,1 бали студент отримує:
Виставляється студенту, коли він самостійно, зі знанням методик виконав практичну роботу, але допустив неточності у послідовності проведення роботи
3. 3-1,5 бали студент отримує:
Виставляється студенту, коли він погано орієнтується у методиці виконання роботи, виконав її в неповному обсязі, допускаючи грубі помилки під час проведення досліджень
4. 0 балів отримує студент, який:
 - Відповідає не на всі запитання, навіть за допомогою викладача.
 - На додаткові запитання не дає відповіді, згідно з якими відповідь можна оцінити як “задовільно”.
 - Виставляється, коли студент частково виявляє знання змісту виконання роботи.

- Має пропуск практичного заняття.

Студент допускається до підсумкового контролю (залік) при виконанні умов навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 80 балів.

Залік. Допуск до заліку визначається у балах поточної навчальної діяльності, а саме: min - 80, max - 140 балів.

Методика проведення заліку:

Залік складається з оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за всіма темами дисципліни.

Основними формами контролю засвоєння дисципліни пропонуються усна відповідь на теоретичні запитання та виконання практичних завдань.

Критерії оцінювання знань:

- теоретичні запитання - № 1 – 0-20 балів;
- практичне завдання - № 2 – 21-60 балів.

60-50 балів студент отримує у випадку, коли знає програму в повному обсязі; дає вичерпно точні та ясні відповіді; викладає матеріал без помилок та неточностей; правильно виконує практичні завдання різного ступеня складності;

49 -39 балів виставляється за умови, коли студент знає всю програму і добре розуміє її, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання відповідає без помилок; виконує практичні завдання відчувуючи складнощі лише у найважчих випадках;

38-30 - балів ставиться студентові на основі його знань всього об'єму програми з предмету та задовільному рівні розуміння його. Студент спроможний виконувати завдання за допомогою навідних питань; відчуває складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

у випадку відсутності засвоєння – ставиться „0” балів.

Мінімальна кількість балів яку студент може отримати на заліку складає 30 балів, максимальна кількість -60 балів.

Оцінка з дисципліни є сума балів за поточну навчальну діяльність та заліку у балах від min – 120 до max - 200.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова

1. Латинська мова для студентів стоматологічних факультетів = Lingua Latina ad usum stomatologiae studentium: підручник / О. М. Беляєва, В. Г. Синиця, Л. Ю. Смольська, М. І. Гуцол; за заг. ред. О. М. Беляєвої. – К. : ВСВ «Медицина», 2015. – 496 с..
2. Нетребчук Л.М., Самойленко Т.О., Копіца Є.П., Толкачова Н.Д. Латинська мова та медична термінологія: Навчальний посібник для студентів I і II курсів медичного та стоматологічного факультетів – Одеса : ОНМедУ, 2020. – 192 с

Допоміжна

1. Анатомія людини: національний підручник: у 3 т. / В. Г. Черкасов, А. С. Головацький, М. Р. Сапін [та ін.]. – Вид. 4-те, доопрацьоване. – Вінниця: Нова Книга, 2015. – Том 1. – 363 с. : кольорові іл., табл.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології : [навч. посібн. для студ. вищ. мед. навч. закл.]. Київ : ВСВ «Медицина», 2011. 256 с.
3. Беляєва О. М. Латинсько-український тлумачний словник клінічних термінів / О. М. Беляєва. –К. : ВСВ «Медицина», 2016. –224 с.
4. Закалюжний М.М., Паласюк Г.Б. Латинська мова і основи медичної термінології. – Тернопіль: “Укрмедкнига”, 2004.
5. Міжнародна анатомічна термінологія (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти) / Черкасов В. Г., Бобрик І. І., Гумінський Ю. Й., Ковальчук О. І. / За ред. В. Г. Черкасова. – Вінниця: Нова книга, 2010. – 392 с.
6. Навчальний словник латинських клінічних термінів. З українськими еквівалентами і тлумаченням. Полтава : Полтавський літератор, 2010. 172 с.
7. Пилипів О. Основи латинської медичної термінології : навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 252 с.
8. Рудик О.В., Гуцол М.І. . Клінічна термінологія. Словотвір. Посібник. Івано-Франківськ: ВД "КГМ", 2010. 348с.
9. Чуракова Л. П. Латинсько-український та українсько-латинський словник. К.: Чумацький шлях, 2009. 617 с.